DOI: https://doi.org/10.59295/DIA.2024.3.14
CZU: 94(478)
Orcid ID: 0000-0001-8405-2745

VIAȚA COTIDIANĂ ÎN BASARABIA ANILOR ’30: VENITURI ȘI CHELTUIELI ALE POPULAȚIEI LOCALE

Aurel FONDOS

Doctorandul Școlii Doctorale Științe Umaniste și ale Educației, Universitatea de Stat din Molodva, programul Istoria românilor (pe perioade).

Preocupări științifice: istoria contemporană, studii strategice securitate și apărare.

Lucrări publicate: „Viața cotidiană din Basarabia anilor ’30 ca temă de cercetare științifică”, 2021; ,,Dinamica vieții cotidiene în Basarabia în contextul factorilor politici și economici (anii 1930)”. Sesiunea științifică a Departamentului Istoria Românilor, Universală și Arheologie, ediția a 8-a, Chișinău, 2022: In memoriam Ion Niculiță (1939–2022), Chișinău: CEP USM, 2022, p. 55-56; ,,Dinamica vieții cotidiene în Basarabia în contextul factorilor politici, economici și cultural-spirituali (anii 1930)”. Biblioteca Științifică (Institut) „Andrei Lupan”, 2022, p. 639-653; ,,Războiul cognitiv – risc și amenințare la adresa securității și apărării naționale”. Anuar studii de apărare și securitate, Editura Agenției pentru Știință și Memorie Militară, Chișinău, 2022; Dicționar de buzunar „Apărarea”, Chișinău: Bons Offices, 2022.

Viața cotidiană în Basarabia anilor ’30: venituri și cheltuieli ale populației locale

Rezumat. Viața cotidiană în România anilor ’30, și mai ales în Basarabia, reprezintă o perioadă de stabilizare, la începutul revenirii în contextul statului român. Pe de altă parte, acest fapt se înscrie în cadrul unei perioade în care se evidențiază criza economică mondială, dar și restabilirea cu dificultate de la sfârșitul anilor ’30. Într-un asemenea context istoric, din cauza evoluțiilor economice, bunăstarea populației din toate ținuturile românești a fost afectată substanțial, fapt care își găsește expresie în veniturile și cheltuielile populației, care au fost în mare măsură compromise, în special pentru mediul rural.

Populația trebuia să caute alternative pentru a-și completa veniturile, pentru că nu putea trăi doar din produsul cultivării pământului și creșterii vitelor. Familiile sunt nevoite să-și completeze veniturile prin diverse câștiguri de origine neagricolă. Chiar și așa, posibilitățile de a trăi astfel adunate sunt atât de mici încât cu greu acoperă nevoile de bază ale locuitorilor. Constrângeri financiare sunt atestate și la nivelul instituțiilor locale din Basarabia, care au dus la reduceri și optimizări de costuri.

Cuvinte-cheie: viața cotidiană, venituri, cheltuieli, mediul rural, Basarabia.

Daily Life in Bassarabia in the 1930s: Income and Expenditures of the Local Population

Abstract. Daily life in Romania in the 30s years, and especially in Bessarabia, represents a period of stabilization, a fact that is evident at the beginning of the return to the context of the Romanian state. On the other hand, this fact is part of the setting of a period in which the economic crisis is highlighted, but also the difficult recovery from the late 1930s. In such a historical context, due to economic developments, the well-being of the population in all Romanian lands was substantially affected, a fact that finds expression in the incomes and expenses of the population, which were largely compromised in the rural environment.

The population had to look for alternatives to supplement their income, because they could not live only on the product of cultivating the land and raising cattle. Families are forced to supplement their income through various earnings of non-agricultural origin. Even so, the possibilities of living gathered in this way are so small that they hardly cover the basic needs of the inhabitants. Financial constraints are also attested at the level of local institutions in Bassarabia, which have led to cost reductions and optimizations.

Keywords: daily life, incomes, expenses, rural environment, Bessarabia.

Introducere. În perioada interbelică, viața cotidiană în Regatul României și mai cu seamă în Basarabia, a manifestat indiscutabile tendințe de stabilizare datorate revenirii acesteia în contextul statului național unitar român. Însă pe de altă parte, această etapă istorică se înscrie și în decorul unei perioade în care se evidențiază vădite neajunsuri economice, manifestate după Primul Război Mondial, care au afectat atât veniturile și cheltuielile populației, cât și costul general al vieții în Basarabia. Acest fapt l-a constituit scumpirea treptată a traiului începând cu anii războiului, respectiv creșterea continuă a prețurilor, care au reprezentat și determinat un nou cadru al evoluției social-economice regionale și a întregului continent european, nu doar a României, fapt ce a condiționat accesul lumii contemporane într-o nouă epocă istorică [2, p. 210].

Ulterior, au urmat criza economică mondială din anii 1929–1933, prin formele acesteia de manifestare și consecințe de lungă durată, precum și măsurile adoptate pentru a ameliora sau înlătura urmările negative ale perioadei de mari dificultăți social-economice. Contextul internațional, ce a afectat o multitudine de țări, a determinat accentuarea implicării statului în economia de piață națională, fapt caracteristic atât politicii economice românești, cât și, de altfel, în aproape toate statele ale căror economii au fost afectate de criza economică [2, p. 47-48]. Astfel, restabilirea cu dificultate de la sfârșitul anilor ’30, ce afectează diverse aspecte ale vieții cotidiene a locuitorilor din toate ținuturile românești, desigur au impact și asupra bunăstării populației din Basarabia, afectată substanțial, fapt ce își găsește expresie în veniturile și cheltuielile populației ce au fost compromise în mare parte, în special atunci când vorbim de spațiul rural.

În complexitatea acestuia, mediul rural al Basarabiei poate fi evaluat doar într-un raport cu procesele de modernizare a sectorului agrar, reflectat în mai multe lucrări științifice, statistice și comparative, printre care și cercetările savanților Institutului de Științe Sociale al României ce au realizat un număr impunător de anchete sociologice (pentru 60 de sate cercetate de echipele regale studențești), în coordonarea lui Anton Golopenția și Dr. D.C. Georgescu [3, p. 314].

Bugetele și bilanțurile de exploatări țărănești, întocmite de secția de economie agrară a Institutului de Cercetări Agronomice al României, demonstrează că gospodăriile țărănești cu suprafețe reduse, care reprezentau majoritatea exploatărilor agricole rurale, nu trăiesc numai din produsul culturii pământului și al creșterii vitelor, însă toate își completează venitul prin felurite câștiguri și de proveniență neagricolă. Totuși, și posibilitățile de trai întrunite astfel sunt atât de reduse încât acoperă cu greu necesitățile primare ale locuitorilor, precum hrana și îmbrăcămintea [3, p. 315]. Venitul brut al exploatării țărănești provenea, de exemplu în 1935 [6, p. 317] (precum este reflectat în Tabelul 1; a se vedea infra), în proporție de 35,2% din culturi de cereale și plante industriale și alimentare, precum și de 22,2% din produsele creșterii vitelor, dar și în proporție de 41,5% din câștiguri ocazionale sau sezoniere etc.

În acest sens, analizele făcute de instituția invocată, cu referință la bugetele a 424 gospodării din diferite regiuni ale țării, studiate în anii 1930/31–1933/34, cu suprafețe medii regionale ce variau între 2,50 și 55,56 ha [1, p. 54-55], au demonstrat clar că respectivele gospodării sunt „departe de a fi rentabile din punct de vedere strict economic” [3, p. 315]. Venitul brut nu ajungea măcar să acopere munca depusă de membrii familiei, dar asigura numai costul muncilor făcute de străini și cheltuielile cu rente ale exploatării, dobânzile și amortismentele capitalului investit (propriu și împrumutat).

Totodată, din punct de vedere social, veniturile de care pot dispune gospodăriile țărănești pentru susținerea traiului lor, au arătat aceleași cercetări. S-a stabilit, de exemplu, în cazul a 159 gospodării ce stăpâneau suprafețe între 2,50 și 14,98 ha, cărora li s-a întocmit bugetul în perioada 1933–1934 [1, p. 104-113], că venitul agricol, adică venitul înglobând dobânda ce i-a revenit capitalului investit în aceste exploatări după deducerea costului de producție, a fost categorisit pe grupe de exploatări în funcție de suprafața deținută (a se vedea Tabelul 2).

În baza unei analize comparative a veniturilor și cheltuielilor pentru materialul faptic oferit de numărul celor 159 de familii se profilează un decalaj dintre venitul obținut raportat la cheltuieli de alimentație, îmbrăcăminte și alte necesități de strict necesar din în aceste gospodării (a se vedea Tabelul 3).

Deci, în gospodăriile cu mai puțin de 10 ha, cheltuielile cu alimentația depășeau venitul agricol. Cheltuielile celelalte – îmbrăcămintea, școala, biserica, boli – măresc deficitul considerabil dintre nevoile de trai și venitul agricol [3, p. 317]. Ca să iasă din acest impas, gospodăriile caută venituri suplimentare din diverse surse, își scad nivelul de viață, astfel se alimentează și se îmbracă modest, reduc considerabil din cheltuieli și împrumută pentru consumul cotidian al familiei. O sursă de venit ar fi și vândutul de vite și pământ deținut. Familiile consumă alimente doar din cele produse în gospodăria proprie.

Veniturile și cheltuielile în mediul rural al Basarabiei pot fi analizate diferențiat în funcție de regiune, raportând Basarabia comparativ cu alte regiuni: Oltenia, Muntenia, Moldova, Banatul, Bucovina, Crișana, Maramureș și Transilvania. În acest sens, poate fi invocat tabelul statistic al cercetătoarei Alina-Elena Aparaschivei-Puiu (a se vedea Tabelul 4), unde se aplică același principiu al venitului agricol, înglobând dobânda ce i-a revenit capitalului investit în aceste exploatări după deducerea costului de producție, a fost categorisit pe grupe de exploatări în funcție de suprafața deținută (pentru proprietari de suprafețe 0,1–3 ha; 3,1–5 ha și 5,1–10 ha).

Pentru această perioadă, privind nivelul de bunăstare a populației basarabene, problema cea mai grea pentru mediul rural românesc o constituia faptul că țăranul nu deținea o suprafață de pământ suficientă pentru a-și asigura existența. Situația s-a înrăutățit și datorită obligațiilor impuse pentru achitarea pământului rezultate de reforma de creștere a taxelor și impozitelor, de scăderea prețurilor la produsele agricole. Drept consecință a economiei precare a fost și migrarea țăranilor de la sate în căutare de locuri de muncă în mediul urban [7].

Un fenomen ce luase amploare în această perioadă a fost „specula" sau câștigul pe diferențierea de prețuri obținut de intermediari în raportul producător-cumpărător, fapt ce era în mod evident în defavoarea producătorilor agricoli și nu doar.

Astfel, producătorii acumulau un preț insuficient muncii realizate, pe când cetățenii și instituțiile statului achitau un preț exagerat pe produsele procurate.

Un exemplu ar fi și o ordonanță emisă de către Guvernatorul Basarabiei, General C.Gh. Voiculescu, ce reflectă starea suprasolicitată la nivelul instituției militare de a achita prețuri nemotivate intermediarilor. În contextul unei producții agricole și așa deficitare în mai multe localități basarabene, privitor operațiunilor de aprovizionare, în cantități en-gros, pentru nevoile Armate, ca și a populației, se recunoaște fenomenul „speculei" și se constată necesitatea de a impune anumite măsuri „pentru a se înfrâna această speculă și a se reglementa, totodată, operațiunile de colectare și reparație a produselor" (Anexa 1), și de a exclude intermediarii din asigurarea cu alimente.

Astfel, responsabilitatea aprovizionării unităților militare, cât și a populației din alte localități, pentru toate produsele cerute în cantități mai mari, revine Comitetele de colectarea și repartiție, înființate pe lângă fiecare Prefectură, Pretură și Comună, cu fixarea unor prețuri concrete pe categorii de produse. Ordonanța prevedea ca orice cooperare cu intermediarii să fie pedepsită cu internarea în lagăre de muncă de la 1 lună până la 2 ani cu confiscarea produselor vândute.

Această situație putea fi dedusă și dintr-o analiză comparativă cu anii '20, pentru care ziarul „Cuvânt Moldovenesc" avea să constate, la 6 ianuarie 1929, că față de prețurile din aprilie 1916, viața se scumpise în Basarabia anului 1922 de 19,45 ori, în 1923 – de 30,11 ori, în 1924 – de 39,48 ori, în 1925 – de 45,57 ori, în 1926 – de 51,91 ori, în 1927 – de 52,03 ori și în 1928 – de 53,99 ori [4].

Totodată, o relativă stabilizare a prețurilor se constată abia din anii '30 [4], concomitent cu

începutul funcționării unei veritabile economii de piață, în baza unui raport al cererii și ofertei. Astfel, chiar dacă speculanții mai profitau de situație, ridicând artificial prețul la pâinea neagră până la 6 lei/kg, la pâinea albă până la 8 lei/kg și la pâinea lux până la 10 lei/kg, acest lucru era posibil doar atât timp cât „noua recoltă nu a fost aruncată pe piață, de aceea se constată și prețul înalt la pâine" [4]. După ce însă noua recoltă ajungea pe piață, prețurile la pâine scădeau imediat, deoarece morarii, temându-se de concurența făinii venite din afară, reduceau singuri prețul.

Unele venituri și cheltuieli ale populației din Basarabia. În orice caz, în condițiile unei creșteri permanente a prețurilor la produsele de primă necesitate, atât veniturile și cheltuielile locuitorilor Basarabiei, cât și costul vieții erau puternic influențate de oscilația prețurilor. Investigațiile din anii '30 la capitolul venituri și cheltuieli ale populației arătau că o parte din bunurile produse într-o exploatație agricolă erau consumate de către familia proprietarului, în timp ce o altă parte rămânea destinată vânzării pe piață.

Așa cum, în afară de ceea ce producea în gospodăria sa, proprietarul agricol mai avea nevoie și de alte bunuri sau articole din afara gospodăriei [2, p. 213], respectivele produse erau procurate de pe piață, necesitând inevitabile cheltuieli.

Volumul cheltuielilor denotă și constituie expresia unor venituri diferențiate. Astfel pentru importantele județe se constată venituri mai mari în funcție de accederea acestora pe piață de desfacere (Chișinău, Ismail, Bălți ș.a.), care se reflectă din cheltuielile efectuate pentru mai multe categorii de produse (alimente de origine animală; alimente de origine vegetală, fructe, îmbrăcăminte și încălțăminte, confecții, lumină, apă și combustibil, transport, agrement, precum și categoria produselor diverse) (a se vedea Tabelul 5).

În contextul devierilor și ponderii diferențiate a veniturilor și cheltuielilor populației basarabene, o mare parte din gospodăriile țărănești din mediul rural au depus eforturi de eficientizare sau, mai bine zis, s-au utilizat căile pe care populația rurală căuta îmbunătățirea nivelului de viață cum ar fi migrația internă în centrele urbane și județe cu posibilități mai mari de accedere a acestora pe piață de desfacere.

Nu doar acest principiu a fost unul valabil, deoarece după părerea cercetătorului Petre Ștefănucă se constată că exodul basarabenilor în căutare de muncă în locurile unde înfloreau culturile Hamangia sau Gumelnița, care se făcea – în perioadele de secetă mai ales. Cei care aveau ceva bani se adunau în grupuri de câte 6-8 persoane și, plătind un căruțaș, ajungeau în Dobrogea; cei fără bani mergeau pe jos până acolo, făcând din județele Tighina sau Cetatea Albă 12-14 zile [5, p. 178].

Totodată, muncitorii din Basarabia sunt preferați la toate muncile agricole, datorită forței și îndemânării lor la munca câmpului, calitate tipică a țăranului român din toate vremurile. Salariile oferite erau diferențiate între bărbați și femei: bărbații erau retribuiți lunar cu 700-800 de lei, iar femeile cu 500-600 de lei, la care se adăuga hrana zilnica și, uneori, încălțămintea. În perioada treieratului (iulie-august) se putea câștiga mult mai bine, o zi de muncă în această perioadă fiind plătită cu 100 de lei. În perioadă de migrație, câștigul pentru hamalii din gări era maxim în lunile august și septembrie, atunci când aveau loc cele mai multe tranzacții agricole și, implicit, creșterea volumului de transport pe calea ferată. Încărcatul unui vagon se plătea cu 200 de lei pe zi, astfel încât basarabenii se grupau mai mulți și făceau fiecare 60-80 de lei zilnic. Femeile basarabence, atunci când nu se angajau ca servitoare, ajunseseră renumite în activitatea lipitului cu lut al caselor noi [5, p. 179].

Remanieri bugetare ale instituțiilor de stat din Basarabia. În cercetarea realizată, documentele de arhivă din fondul Agenției Naționale a Arhivelor, Direcției Generale a Arhivelor Naționale (ANA, DGAN) denotă austeritatea bugetară cu care se confrunta instituțiile statului, la nivelul administrației locale, manifestată în remanieri bugetare caracteristice mai multor județe. Astfel, la nivelul bugetelor locale, Comisiile județene sunt votate modificări ale

cheltuielilor, cu constrângeri evidente pe diverse direcții cheltuieli pentru servicii și achiziții.

Așadar, în Deciziunea privind aprobarea unui proiect de buget al județului Cahul (Anexa 2), pe anul 1932, votat de Comisiunea Interimară Județeană, în ședințele de la 6 și 21 Decembrie 1931, se constată reduceri și suprimări de cheltuieli, cum ar fi indemnizații de locuință ale Directorului și Secretarului general al Prefecturii, pentru spese de cancelarie, ambalaj, porto etc., pentru cumpărarea unui automobil, marca Ford pentru nevoile județului, pentru întreținerea localului și eventuale reparații; reduceri de cheltuieli pentru construcții și reconstrucții, repararea și întreținerea podurilor și șoselelor și subvenție pentru întreținerea claselor superioare ale liceului de fete; se scade de la ajutoare Comitetelor școlare pentru reparațiunile localurilor de școli primare și ajutoare pentru construcțiuni și reparațiuni de biserici. În categoria reducerilor sunt și sumele prevăzute fondului cultural, și cele pentru ajutor persoanelor absolut lipsite de mijloace, dar și pentru transportul celor mușcați de animale turbate și alienați, pentru ajutor invalizilor, văduvelor și orfanilor de război, precum și veteranilor de la 1877, pentru întreținerea funcționarilor care vor fi trimiși la cursurile școlii superioare de Documentare și Științe Administrative, dar și alte achiziții planificate pentru care au fost reduse cheltuielile.

Tendința reducerilor deși nesemnificativ temperată, totuși păstrează în dinamică acea intenție a reducerilor de cheltuieli. De exemplu, în Deciziunea de examinare a bugetul județului Orhei (Anexa 3), pe exercițiul financiar 1936/37, votat de Consiliul județean în ședința de la 1 și 2 Aprilie 1936, se constată mai multe reduceri de cheltuieli, dar și adăugări pentru alte necesități ale județului. Astfel sunt operate mai multe remanieri bugetare cu ar fi: se reduc cheltuieli pentru subvenție Comitetului Școlar Județean; se reduc cheltuieli de Subvenție Camerei Agricole; se suprimă cheltuieli de indemnizație de locuință pentru judecători; se suprimă cheltuieli de indemnizație de locuință judecătorilor Orhei; se suprimă cheltuieli de transport pentru Revizorul Școlar, pentru 4 supervizori și pentru Inspector Școlar, dar și cheltuieli pentru lucrări pentru alimentarea cu apă potabilă.

Referitor instituțiilor de învățământ suprimări și reduceri pentru bursa a 2 elevi de la Școala de Meserii Rezina, subvenția Școlii de meserii Cinișeuți, pentru procurarea rechizitelor și cărților școlare, subvenție Liceului de Băieți „Vasile Lupu" din Orhei, subvenția Școlii de agricultură de ucenici Step-Soci, subvenție Școlii mixte de agricultură și meserii din Cinișeuți. Reduceri sunt atestate și pentru instituțiile de cult, cum ar fi cheltuieli destinate Bisericii Catedrala Orhei, Subvenție bisericilor din județ, dar și pentru construcții și reconstrucții de biserici.

În funcție de necesitățile instituțiilor sau stringența problemelor atestate sunt completate și suplimentate resurse pentru cheltuieli, precum pentru subvenție specială Casei generale de pensiuni, subvenție pentru întreținerea claselor superioare ale liceului de băieți din Cahul, subvenție pentru întreținerea claselor superioare ale liceului de fete, subvenție școlii profesionale de fete din Cahul ș.a.

Concluzii. Cu eforturile atestate ale locuitorilor din Basarabia, situația financiară și socială a muncitorilor agricoli rămâne a fi precară, cu multiple neajunsuri economice, manifestate după Primul Război Mondial și completate de criza economică mondială și regională, care au afectat atât veniturile, dar și revizuiri ale cheltuielilor populației locale. Analiza statisticilor invocate demonstrează că gospodăriile țărănești cu suprafețe reduse, care reprezentau majoritatea exploatărilor agricole rurale, nu trăiesc numai din produsul culturii pământului și al creșterii vitelor, însă toate își completează venitul prin felurite câștiguri și de proveniență neagricolă. Cu toate acestea, banii agonisiți din munci agricole, sezoniere ș.a. sunt cheltuiți pe îmbrăcăminte și provizii pentru iarnă.

Contextul a determinat și apariția unor fenomene ce prejudiciau statul, cum ar fi „specula" sau câștigul pe diferențierea de prețuri obținut de intermediari în raportul producător-cumpărător, fapt ce caracteriza cotidianul anilor '30 din Basarabia. În contextul unei

producţii agricole şi aşa deficitare în mai multe localităţi basarabene, sunt instaurate şi măsuri de pedeapsă pentru speculă şi reglementare a colectării şi repartiţiei produselor alimentare.

O altă expresie concludentă a vieţii cotidiene a Basarabiei anilor ’30 o constituie şi repartiţia bugetară a instituţiilor judeţene cu reducerile, suprimările şi adăugirile de cheltuieli reprezintă şi descriu starea şi particularităţile social-economice ale vieţii cotidiene din Basarabia anilor ’30. Acestea au vizat servicii şi bunuri cu destinaţie socială aflate în gestiunea instituţiilor judeţene, precum şi instituţii de cult şi învăţământ.

Referinţe bibliografice:

1. Cornăţeanu, N. *Cercetări asupra rentabilităţii agriculturii ţărăneşti*. Institutul de Cercetări Agronomice al României. Metode, îndrumări, rapoarte, anchete, nr. 16, Bucureşti, 1935.

2. Enciu, N. *În componenţa României Întregite. Basarabia şi basarabenii de la Marea Unire la notele ultimative sovietice*. Editura Academiei Române; Muzeul Brăilei „Carol I”, Editura Istros Bucureşti–Brăila. 2018.

3. Golopenţia, A.; Golopenţia, S. *Starea culturală şi economică a populaţiei rurale din România*. Extras din Golopenţia, A. Golopenţia S., 1999. Opere complete, vol. II. Statistică, demografie şi geopolitică, A. Golopenţia, Golopenţia, S., Editor. Bucureşti: Editura Enciclopedică, Editura Univers Enciclopedic, cu adnotări Golopenţia S. la sfârşitul extrasului.

4. Gazeta săptămânală „Cuvânt Moldovenesc”, nr. 2 din 6 ianuarie 1929.

5. Ştefănucă, P. *Muncitorii agricoli basarabeni* în *Dobrogea*. În: Revista Sociologie Românească, Anul IV, nr. 4-6, aprilie-iunie, 1939.

6. Vasiliu, I. *Starea economică a exploatărilor agricole*. În: Enciclopedia României, vol. III. Bucureşti: Imprimeria Naţională, 1939.

7. Aparaschivei Alina-Elena-Puiu. *Viaţa cotidiană in perioada interbelică*. 2 septembrie 2013. Disponibil: https://www.scribd.com/doc/164872881/Viata-Cotidiana-in-Perioada-Interbelica

8. Agenţia Naţională a Arhivelor, Direcţia Generală a Arhivelor Naţionale (ANA, DGAN), Fond 2071, 175;

9. ANA, DGAN, Buget de venituri şi cheltuieli al Administraţiunii Generale Judeţene pe anul 1932, Prefectura Judeţului Cahul, Fond 2067, 2-2a;

10. ANA, DGAN, Judeţul Orhei pe exerciţiul 1936/1937, Fond P. 1060, 3-3b.

Tabelul 1

Componentele venitului brut la hectar a 303 exploatări ţărăneşti

Ramuri de exploatare	Venitul brut	
	Lei/ha	%
Total	3 609	100,0
Creşterea animalelor	837	23,2
Bovine	357	9,9
Porci	323	8,9
Păsări	157	4,4
Cereale	1 148	31,8
Grâne	754	20,9
Porumb	394	10,8
Culturi speciale	127	3,5
Plante industriale	68	1,9
Leguminoase	52	41,5
Diverse (inclusiv veniturile neagricole)	1 497	1,6

Tabelul 2

Venitul agricol mediu a 159 gospodării ţărăneşti (1933–1934) [Apud 1, p. 316]

Categoria	Venit agricol la hectar (lei)	Venit agricol pe persoană (lei)
Mai puţin de 3 ha	2 608	2 397
3–5 ha	2 565	2 859
5–10 ha	1 818	2 711
Peste 10 ha	1 398	3 918

Tabelul 3

Cheltuieli medii cu alimentația, îmbrăcămintea și alte necesități a 159 gospodării țărănești (1933–1934) [Apud 1, p. 316]

Categoria	Cheltuieli cu alimentația de persoană (lei)	Cheltuieli cu îmbrăcămintea și celelalte de persoană (lei)
Mai puțin de 3 ha	3 492	753
3–5 ha	2 730	941
5–10 ha	3 245	1 189
Peste 10 ha	3 685	2 007

Tabelul 4

Modul de procurare a bunurilor necesare de hrană, îmbrăcăminte și celelalte nevoi a 153 gospodării țărănești (1938) [Apud 1, p. 318]

Regiunea	Gospodărie / suprafață		Hrană			Îmbrăcăminte, școală, biserică etc.		
	Nr. gospod. studiate	Suprafața medie, ha	Cost Total lei	De pe piață %	Din gospod. %	Cost total lei	De pe piață %	Din gospod. %
			0,1–3 ha					
Oltenia și Muntenia	25	1,49	14.525	27,5	72,5	3.972	90,5	9,5
Moldova	11	1,78	9.445	16,7	83,3	2.289	76,8	23,2
Basarabia	4	1,06	5.678	16,7	83,3	411	100,0	—
Banatul	6	0,91	11.970	38,2	61,8	4.230	84,8	15,2
Bucovina	2	2,35	28.467	34,5	65,5	6.487	82,7	17,3
Crișana	3	1,42	16.283	21,4	78,6	4.478	90,0	10,0
Maramureș Transilvania	10	1,48	22.476	23,9	76,1	7.206	82,1	17,9
			3,1–5 ha					
Oltenia și Muntenia	7	3,79	20.839	22,8	77,2	5.183	81,0	19,0
Moldova	3	4,23	15.981	7,6	92,4	5.082	56,4	43,6
Dobrogea	1	4,40	12.773	16,9	83,1	12.660	100,0	—
Basarabia	12	4,12	13.074	7,6	92,4	2.126	90,4	9,6
Banatul	5	4,05	25.592	12,8	87,2	8.782	100,0	—
Bucovina	2	4,07	18.318	37,1	62,9	4.217	69,9	30,1
Crișana— Maramureș	4	4,24	27.993	9,1	90,9	5.717	92,7	7,3
Transilvania	3	3,88	22.713	40,5	59,5	7.621	78,5	21,5
			5,1–10 ha					
Oltenia și Muntenia	18	6,77	24.826	17,3	82,7	5.000	90,2	9,8
Moldova	6	7,47	27.188	7,9	92,1	9.810	64,9	35,1
Dobrogea	3	6,99	20,124	27,4	72,6	13.673	100,0	—
Basarabia	13	7,21	15.046	11,0	89,0	5.916	50,6	49,4
Banatul	3	7,72	24,467	9,5	90,5	14.488	98,2	1,8
Bucovina	1	6,17	27.993	11,7	88,3	7.095	69,0	31,0
Crișana-Maramureș	3	7,16	31.192	7,1	92,9	4.673	86,5	13,5
Transilvania	8	7,62	26.675	14,5	85,5	12.518	48,0	52,0

Tabelul 5

Costul anual al vieții în lei și importanța procentuală a diferitelor categorii de cheltuieli în Basarabia anului 1939 [Apud 1, p.217]

Orașul	Total	Alimente de origine animală	Alimente de origine vegetală	Fructe	Îmbrăcăminte și încălțăminte	Confecțiuni	Lumină, apă și combustibil	Diverse	Transport	Spectacole	Chirie
Bălți	106.689	27.664	17.819	2.935	13.238	4.700	13.688	3.549	600	2.496	20.000
	100,0	25,9	16,7	2,8	12,4	4,4	12,8	3,3	0,6	2,3	18,7
Cahul	101.195	26.143	18.675	2.816	12.980	4.150	15.499	3.892	720	1.920	14.400
	100,0	25,8	18,5	2,8	12,8	4,1	15,3	3,8	0,7	1,9	14,2
Cetatea	105.192	26.839	18.139	3.485	13.022	4.500	15.036	3.915	960	2.496	16.800
Albă	100,0	25,5	17,2	3,3	12,4	4,3	14,3	3,7	0,9	2,4	16,0
Chișinău	127.830	29.987	18.825	3.621	14.548	5.000	13.563	4.414	5.280	2.592	30.000
	100,0	23,5	14,7	2,8	11,4	3,9	10,6	3,7	4,1	2,0	23,5
Hotin	98.610	28.612	18.388	3.533	13.644	4.700	10.721	3.748	960	2.304	12.000
	100,0	29,0	18,6	3,6	13,8	4,8	10,9	3,8	1,0	2,3	12,2
Ismail	107.044	28.975	17.779	4.077	14.286	4.200	13.746	4.157	720	2.304	16.800
	100,0	27,1	16,6	3,8	13,3	3,9	12,8	3,9	0,7	2,2	15,7
Orhei	98.534	27.353	17.740	3.155	13.552	4.400	11.287	3.575	960	2.112	14.400
	100,0	27,8	18,0	3,2	13,8	4,5	11,5	3,6	1,0	2,1	14,6
Soroca	106.566	30.002	17.512	3.872	13.904	4.200	15.479	3.741	1.056	2.400	14.400
	100,0	28,2	16,4	3,6	13,0	3,9	14,5	3,5	1,0	2,3	13,5
Tighina	99.196	26.135	18.302	3.829	14.099	4.200	11.062	3.497	960	2.112	15.000
	100,0	26,3	18,5	3,9	14,2	4,2	11,2	3,5	1,0	2,1	15,1

Anexa 1

ORDONANȚA Nr. 15 [8]

Noi, General C. Gh. Voiculescu, Guvernator al Basarabiei;

Având în vedere greutățile constatate cu ocaziunea aprovizionărilor cu diferite produse.

Având în vedere că operațiunile de aprovizionare, în cantități en-gros, pentru nevoile Armatei, ca și ale populației, din localitățile având o producție deficitară, se face la prețuri de adevărată speculă, provocată de intermediari.

Având în vederea nevoia de a se înfrâna această speculă și a se reglementa, totodată, operațiunile de colectare și reparație a produselor.

ORDONĂM:

Art. 1 - Toate produsele cerute în cantități mai mari pentru aprovizionarea unităților militare, cât și a populației din alte localități, decât acelea a piețelor de desfacere, se vor vinde și se vor cumpăra numai prin Comitetele de colectarea și repartiție, înființate pe lângă fiecare Prefectură, Pretură și Comună, excluzându-se cu desăvârșire orice intermediar.

Art. 2 – Pentru vânzările și cumpărările prevăzute la articolul precedent, se fixează următoarele prețuri:

Ouă – 1,50 lei bucata	Găini – 100 lei perechea
Varză – 4 lei bucata	Rațe – 120 lei perechea
Ceapă – 6 lei kg	Gâște – 200 lei perechea
Cartofi – 4 lei kg	Nuci – 25-30 lei suta
Fasole – 12 lei kg	Slănină – 120 lei kg
Porumb – 6,50 lei kg	Unt – 140-160 lei kg
Rogojini – 30-60 lei bucata	Miere de albine – 100 lei kg
Porci – 40-50 lei kg	

Art. III. Cei ce vor vinde produse, destinate aprovizionărilor, prevăzute la art. I, adresându-se direct intermediarilor, ca și intermediarii, ce vor face asemenea cumpărări, se vor pedepsi cu internarea în lagăre de muncă de la 1 lună până la 2 ani cu confiscarea produselor vândute.

Art. IV. – Produsele de care au nevoie consumatorii locali, în cantități corespunzătoare nevoilor proprii, se vor vinde și se vor cumpăra direct de la producători sau întreprinderile de desfacere, respectându-se prețurile fixate de Primării pe cale ordonanțelor.

Guvernator, General C. Gh. VOICULESCU

Anexa2

DECIZIUNE: No. 12469 [9]

Noi, Ministru Secretar de Stat Ad-Interim la Ministerul de Interne,

Luând în examinare proiectul de buget al județului Cahul, pe anul 1932, votat de Comisiunea Interimară Județeană, în ședințele de la 6 și 21 Decembrie 1931, cu un total general la venituri și cheltuieli de lei 26 274103 și anume:

Lei 241 03000 – la venituri și cheltuieli ordinare,

Lei 21 70603 – la venituri și cheltuieli extraordinare,

Lei 500 – la venituri și cheltuieli cu destinație specială.

Văzând și avizul Inspectoratului Administrativ Regional Chișinău, dat cu raportul Nr. 1939/931.

În virtutea art. unic al D. din legea pentru modificarea unor dispoziţiuni din legea pentru Organizarea Administraţiei Locale.

DECIDEM:

Art. 1 – Se aprobă bugetul județului Cahul, pe anul 1932, votat de Comisiunea Interimară Județeană, în ședințele de la 6 și 21 Decembrie 1931, cu modificările următoare:

La venituri normale și periodice.

Lei 500 000 – Se reduce de la art. 1 din cotele adiționale la impozitele pe venituri.

Lei 40 000 – Se reduce de la art. 2 rămășița din exercițiile închise.

Lei 60 000 – Se suprimă art. 11, lichidarea fondului de rulat prevăzut la art. 107 cheltuieli.

La cheltuieli normale și periodice

Lei 1 000000 – Se reduce de la art. 1, ordonanțe rămase în suferință conform tabloului litera A.

Lei 1 956188 – Se reduce de la art. 2, rest de plată către Administrația financiară Cahul, din acontul dat, în contul cotelor adiționale pe 1930, pentru suportarea cheltuielilor județene și nelichidate complect din lipsă de încasări.

Lei 5 625 – Se reduce de la art. 3 subvenție de 1% Casei Generale de Pensiuni.

Lei 86 726 – Se adaogă la art. 4 subvenție specială Casei generale de pensiuni.

Lei 37 200 – Se reduce de la art. 6 retribuția cu toate accesoriile personalului din Administrația centrală a județului, conform statului N.1, aceasta prin suprimarea postului de impiegat P. Nedelcu, care este provizoriu.

Lei 48 000 – Se suprimă de la art. 10 indemnizație de locuință Directorului și Secretarului general al Prefecturii.

Lei 10 000 – Se reduce de la art. 11 spese de cancelarie, ambalaj, porto etc.

Lei 30 000 – Se adaogă la art. 20, pentru procurări de legi, broșuri, reviste, abonamente la Monitorul Oficial, ziare etc. Și publicațiuni din presă.

Lei 150 000 – Se suprimă art. 24 cumpărarea unui automobil, marca Ford pentru nevoile județului.

Lei 45 – Se adaogă la art. 61 subvenție de 1% Casei generale de pensiuni.

Lei 11 109 – Se adaogă la art. 62 subvenție specială Casei generale de pensiuni.

Lei 30 000 – Se reduce de la art. 71 pentru întreținerea localului și eventuale reparații.

Lei 500 000 – Se reduce de la art. 74 pentru construcții și reconstrucții, repararea și întreținerea podurilor și șoselelor.

Lei 150 000 – Se înscrie sub un nou art. la cap V pentru procurarea unui automobil marca Ford necesar serv. Drumurilor.

Lei 20 000 – Se adaogă la art. 79 subvenție pentru întreținerea claselor superioare ale liceului de băieți din Cahul.

Lei 50 000 – Se reduce de la art. 80 subvenție pentru întreținerea claselor superioare ale liceului de fete.

Lei 10 000 – Se adaogă la art. 85 subvenție școlii profesionale de fete din Cahul.

Lei 30 000 – Se scade de la art. 87 ajutoare Comitetelor școlare pentru reparațiunile localurilor de școli primare.

Lei 50 000 – Se reduce de la art. 88 ajutoare pentru construcțiuni și reparațiuni de biserici.

Lei 10 000 – Se reduce de la art. 92 fond cultural, conform ordinului Ministerului Basarabiei Nr. 1638/931.

Lei 20 000 – Se reduce de la art. 93 ajutor persoanelor absolut lipsite de mijloace.

Lei 20 000 – Se reduce de la art. 97 pentru transportul celor mușcați de animale turbate și alienați.

Lei 10 000 – Se reduce de la art. 98, ajutor invalizilor, văduvelor și orfanilor de război, precum și veteranilor de la 1877.

Lei 36 000 – Se suprimă de la art. 106, întreținerea funcționarilor care vor fi trimiși la cursurile școlii superioare de Documentare și Științe Administrative.

Lei 60 000 – Se suprimă art. 107, fond de rulat pentru aconturi date funcționarilor Prefecturii în contul salariilor cere se vor amortiza la finele anului.

Lei 100 000 – Se reduce de la art. 110, cumpărarea a 2 motociclete cu atașe și 12 cai, necesari Legiunii de jandarmi.

Lei 20 000 – Se suprimă art. 111, repararea materialului de la podul de vase plutitor, de la Vadul lui Isac.

Lei 100 000 – Se reduce de la art.112, pentru suportarea cheltuielilor de chirie, încălzit etc. Instanțelor judecătorești în întreg județ.

Lei 1 343713 – Se reduce de la art. 116, fond pentru deschideri de credite, rămânând alocația la lei 1 273415 din care lei 573415 pentru credite extraordinare și restul de lei 700000, pentru credite suplimentare.

Lei 618 846 – Se înscrie sub un nou art. la cap. II ca fond pentru deschideri de credite la drumuri, din care lei 218846 pentru credite suplimentare și restul de 400000 lei pentru credite extraordinare.

Cu aceste modificări, bugetul județului Cahul, pe anul 1933, se încheie la venituri, cât și cheltuieli cu suma de 21 614103 și anume:

La venituri și cheltuieli normale și periodice .....Lei 19 443000

La venituri și cheltuieli extraordinare .....Lei 2 170603

La venituri și cheltuieli cu destinație specială .....Lei 500

Art. II – Direcțiune Administrației Locale din Ministerul de Interne este însărcinată cu aducerea la îndeplinire a prezentei deciziuni.

Dată astăzi 23 Decembrie 1931.

p. Ministru (ss) D. MUNTEANU RĂMNIC Director (ss) I.C. NICOLAU

Anexa 3

DECIZIUNE: [10]

Noi, Ministru Secretar de Stat la Departamentul de Interne. Luând în examinare bugetul județului Orhei, pe exercițiul financiar 1936/37, votat de Consiliul județean respectiv în ședința de la 1 și 2 Aprilie 1936, cu un total general la venituri de lei 20991, 470 și la cheltuieli de lei 22227,711 cu un deficit de lei 1236,241 și anume:

Lei 12852,795 – la venituri ordinare,

Lei 14089,036 – la cheltuieli,

Lei 1236,241 – Deficit,

Lei 14089,036 – la venituri și cheltuieli extraordinare,

Lei 14089,036 – la venituri și cheltuieli cu destinație specială,

În virtutea art. 211 din legea administrativă, publicată în Monitorul Oficial No. 73 din 27 Martie 1936.

DECIDEM:

Art. 1 – Se aprobă bugetul județului Orhei, pe exercițiul financiar 1936/37, votat de Consiliul județean respectiv în ședința de la 1 și 2 Aprilie 1936, cu modificările următoare:

La venituri ordinare

Lei 423,567 – Se reduc de la art. 10 „Rămășițe de încasat din cotele adiționale pe exercițiile închise", rămânând prevederea articolului de lei 4197108.

La venituri extraordinare.

Lei 452,696 – Se adaugă la art. 14 „Excedent rezultat la închiderea exercițiului financiar 1935/936, devenind prevederile articolului de lei 3662671.

La venituri cu destinație specială

Lei 204,936 – Se reduc de la art. 18 „Rămășițe de încasat din cotele adiționale pentru drumuri", rămânând prevederea articolului în suma de lei 1795064.

La cheltuieli ordinare

Lei 33 000 – Se adaugă la art. 1 „Salariile și accesoriile aferente cuvenite personalului Serv. Administrativ Statistic, etc.", această sumă reprezintă plata unui impiegat post nou înființat.

Lei 20 000 – Se adaugă la art. 23 „Întreținerea a două automobile".

Lei 200 000 – Se suprimă art. 33, „Construcție și reconstrucție de clădiri etc.", urmând a fi înscrise la cheltuieli extraordinare.

Lei 175 000 – Se reduc de la art. 36 „Subvenție Comitetului Școlar Județean".

Lei 125 000 – Se reduc de la art. 37 „Subvenție Camerei Agricole".

Lei 20 000 – Se suprimă art. 39, „Indemnizație de locuință pentru judecători".

Lei 10 000 – Se suprimă art. 40 „Jumătate din indemnizație de locuință judecătorilor Orhei."

Lei 29 040 – Se adaogă la art. 42 „Salariul Subprefectului județului, stabilindu-se gradul pentru funcțiunea de subprefect la șef de serviciu cl. II, plătit cu salariul brutto lunar de lei 7050.

Lei 12 000 – Se adaogă la art. 43 „Cheltuieli de deplasare pentru subprefect", socotindu-se a 6000 lei lunar.

Lei 10 500 – Se înscriu sub un nou articol, cu redacția: Plata abonamentului la Monitorul Oficiul pentru 6 preturi și Legiunea de jandarmi".

Lei 24 000 – Se suprimă art. 56, „Cheltuieli de transport pentru Revizorul Școlar".

Lei 48 000 – Se suprimă art. 57, „Cheltuieli de transport pentru 4 subrevizori".

Lei 12 000 – Se suprimă art. 58, „Cheltuieli de transport pentru Inspector Școlar".

Lei 5 000 – Se suprimă art. 69, „Bursă pentru 2 elevi de la Școala de Meserii Rezina".

Lei 10 000 – Se reduc de la art. 70, „Subvenție Școlii de meserii Cinișeuți".

Lei 3 6000 – Se reduc de la art. 72 Modificându-se astfel „Cheltuieli de transport pentru medicul veterinar primar a 1000 lei lunar și a 4 medici veterinari de circumscripție a 500 lei lunar" care se va plăti numai titularilor.

Lei 62 000 – Se reduc de la art. 76, „Procurarea animalelor de reproducție".

Lei 10 000 – Se reduc de la art. 82, „Bisericii Catedrala Orhei".

Lei 10 000 – Se suprimă art. 83, „Subvenție bisericilor din județ".

Lei 75 000 – Se suprimă art. 91, „Lucrări pentru alimentarea cu apă potabilă".

Lei 150 000 – Se reduc de la art. 92, „Pentru construcții și reconstrucții de biserici".

Lei 200 000 – Se suprimă art. 93, „Pentru procurarea rechizitelor și cărților școlare".

Lei 40 000 – Se suprimă art. 98, „Subvenție Liceului de Băieți „Vasile Lupu" din Orhei".

Lei 50 000 – Se suprimă art. 99, „Subvenție Școlii de agricultură de ucenici Step-Soci".

Lei 30 000 – Se suprimă art. 101, „Subvenție Școlii mixte de agricultură și meserii din Cinișeuți".

Lei 50 000 – Se reduc de la art. 101, „Pentru cumpărarea cailor necesari Legiunii de Jandarmi".

Lei 423 567 – Se reduc de la art. 102 „Rămășițe de plată".

Lei 259 – Se adaugă la art. 103, „Fond pentru credite suplimentare".

La cheltuieli extraordinare

Lei 71 226 – Se adaugă la art. 105 „Pentru construcții și reconstrucții de drumuri, poduri etc."

Lei 381 470 – Se înscriu sub un nou articol, cu redacția: „Pentru executare de lucrări de interes obștesc, din care se vor executa lucrări ce au fost prevăzute la art. 33 suprimat".

La cheltuieli cu destinație specială

Lei 204 936 – Se reduc de la art. 123 „Rămășițe de plată din exerciții închise".

Schema pentru organizarea serviciilor județene, întocmite de prefectură, rămâne astfel cum a fost văzută și aprobată de noi.

Cu aceste modificări, bugetul județului Orhei, pe exercițiul financiar 1936/1937, cuprinde:

La venituri și cheltuieli ordinare .....Lei 12 429228

La venituri și cheltuieli extraordinare .....Lei 4 465171

La venituri și cheltuieli cu destinație specială .....Lei 39 221264

Total general al veniturilor 20 915663

Art. II – Direcțiune Administrației Locale este însărcinată cu executarea prezentei deciziuni.

MINISTRU (ss) D. IUCA

DIRECTOR (ss) C. Caloianu

01-29 Aprilie 1936